

Како да се понашам уколико се открије присуство ХП вируса у брису?

Перзистентно односно дуготрајно присуство хуманог папилома вируса (ХПВ) у телу представља ризик за настанак кондилома (гениталних брадавица) или карцинома различитих делова слузокоже тела (грлића материце, пениса, ануса као и гласних жица или респираторне слузнице).

Инфекција није видљива и особа не осећа симптоме инфекције али може да буде резервоар инфекције за свог сексуалног партнера. Последице ХПВ инфекције се могу повлачiti и појављивati у организму неколико пута у току живота а да последице буду непредвидиве. Према важећим ставовима у гинекологији и вирусологији, не препоручује се рутинска употреба антивирусних лекова против ХПВ инфекције.

За жене се препоручују прегледи код гинеколога који ће одредити колико често треба да се раде контролни прегледи. За мушкарце се препоручују прегледи дерматовенеролога за лечење („скидање“) полних брадавица. Практиковање одговорног сексуалног и репродуктивног понашања важно је за оба пола.

Шта је то вакцина против ХПВ?

Савремени ставови у епидемиологији препоручују вакцинацију против ХПВ као једину специфичну меру у борби против ове инфекције. Ова вакцина не садржи генетски материјал вируса и карактерише је висок безбедносни профил.

Вакцинација се нарочито препоручује у млађем тинејџерском узрасту. За узраст до 15 година живота довољно је две дозе вакцине док је за узраст **15 и више година** неопходно три дозе вакцине како би се постигла адекватна заштита. Препорука је да се вакцина прими пре првих сексуалних односа али чак и ако је особа ступила у сексуалне односе то не искључује могућност примања вакцине.

Препоручује се свима и девојицама и дечацима. У нашој земљи се примењује Gardasil 9® деветовалентна (типови 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52, 58) вакцина против ХПВ и бесплатна је за све особе узраста 9-19 година.

Шта је то одговорно сексуално и репродуктивно понашање?

(мере за смањење ризика за инфекцију ХПВ-ом и друге сексуално преносиве инфекције)

- избегавање раног ступања у сексуалне односе (пре 14 година и пре психофизичке зрелости);
- избегавање честог мењања партнера и истовременог постојања више сексуалних партнера;
- коришћење контрацепције, а нарочито кондома, када не постоји стални сексуални партнер и до одлуке о потомству;
- познавање адекватне употребе кондома;
- избегавање неефикасних метода контрацепције (као што је метода плодних и неплодних дана и прекинутог односа);
- не прибегавати хитној контрацепцији (пилула за „јутро после“) као претежном виду контроле нежељених трудноћа;
- некоришћење абортуса као метода контроле рађања;
- за жене – преглед код гинеколога једанпут годишње и по савету;
- за мушкарце – преглед код уролога;
- неступање у сексуалне односе под дејством алкохола или дрога;
- непристање на небезбедан и нежељен секс;
- информације тражити од гинеколога, саветовалишта за младе, вршњачких едукатора и стручно рецензијаних извора (не претраживати на сумнично интернет);
- саветовање и тестирање на ХИВ у ДПСТ саветовалиштима (добровољно, поверљиво, анонимно и бесплатно), при заводима и институтима за јавно здравље и Заводу за здравствену заштиту студената Нови Сад;
- правилна лична хигијена (веш од природних влакана, као и улошци /најбоље памучни/ који се мењају више пута током дана, након туширања); детаљна и потпуна депилијација интимне регије не препоручује се као део рутине због опасности од инфекција и алергија;
- непушење и неизлагање дуванском диму, правилна исхрана;
- избегавање трудноће и порођаја пре 18 година;
- планирање да размаци између порођаја буду најмање две године;
- планирање и жељено гајење сваког детета.

ИНФЕКЦИЈА ХУМАНИМ ПАПИЛОМА ВИРУСОМ (ХПВ) КОД ДЕВОЈАКА И ЖЕНА

Како спречити и надзорити инфекцију хуманим папилома вирусом?

Шта је ХПВ?

ХПВ (хумани папилома вирус) је вирус који се најчешће преноси сексуалним односом. Поред хламидије, ХПВ данас представља најчешћу сексуално-преносиву инфекцију/СПИ (некад су то биле сифилис и гонореја).

И док је хламидија најчешћи микробиолошки узрок стерилитета, ХПВ вирус је **најчешћи микробиолошки узрок рака грила** материце и полних брадавица (кондилома).

Како се утврђује присуство ХПВ инфекције код жена?

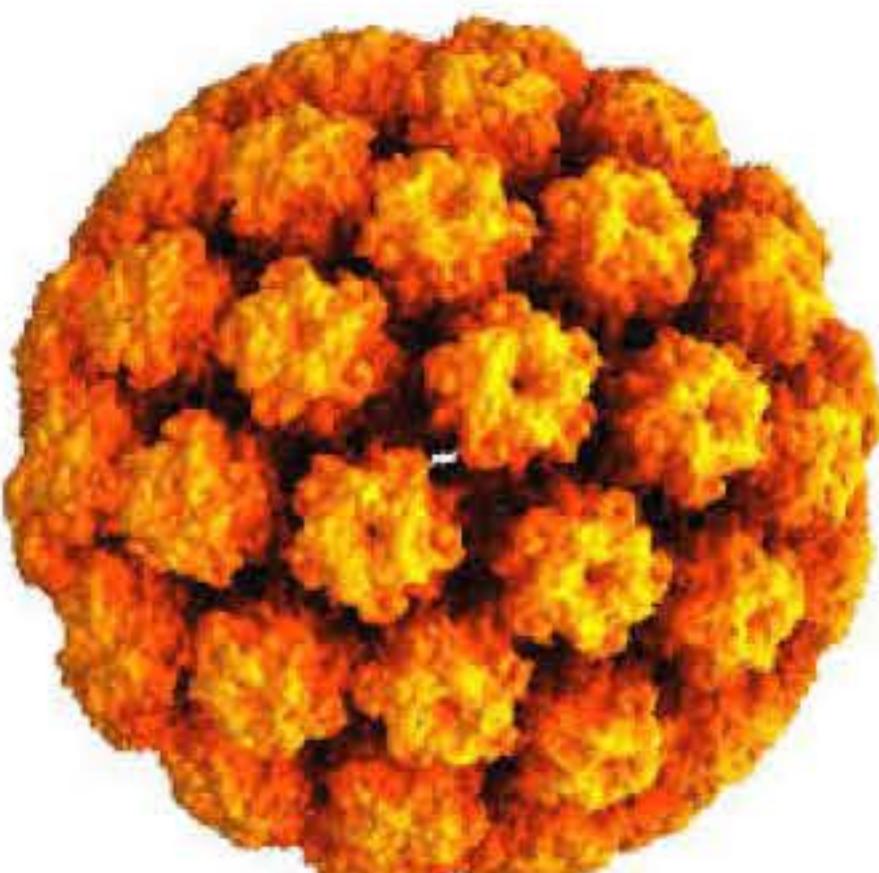
- 1 Из бриса грила материце – PCR метод (брис узима гинеколог а анализира вирусолог/биолог); овај преглед се може извести у исто време када се узима Папа-брис, којим се утврђују степени ризика за рак грила материце;
- 2 Из крви – серолошком имуноензимском реакцијом за доказивање специфичних антитела (ELISA метод).

ХПВ подтипови вируса и повезаност са ризицима

Постоје високо и нискоризични типови ХП вируса за настанак рака грила материце.

Све подтипове ХПВ могу имати и жене и мушки.

- Нискоризични ХПВ типови 6 и 11 су значајни проузроковачи полних брадавица (кондилома).
- Високоризични ХПВ типови: 16, 18, 31, 33, 35, 39, 45, 51, 52, 56, 58, 59, 66 и 68

Зашто су ХПВ инфекције и њихове последице честе?

Најважнији разлог зашто се у нашој земљи чешће него у другим земљама јављају најтеже последице ХПВ инфекција (карцином грила материце код жена) јесте у томе што:

- До 2022. године деца се нису у већем обиму вакцинисала против ХПВ инфекција
- Вакцина је специфична мера у борби против овог вируса (многе европске земље користе вакцине против ХПВ инфекција за оба пола у узрасту од 9 година), пре почетка сексуалних активности.
- Жене и мушки немају знања о ризичном сексуалном понашању,
- Жене и мушки не познају вештине или не примењују здраво сексуално понашање,
- Жене се не препледају редовно код гинеколога а мушки недовољно траже помоћ уролога или дерматолога.

Редовним прегледом код гинеколога откриле би се промене које претходе карциному грила материце (дисплазије) и могао би се спречити даљи развој ових промена у ћелије рака грила материце код жена.

Мере за спречавање ХПВ инфекција

За младиће и девојке и пре ступања у сексуалне односе:

- Не ступајте рано у сексуалне односе (свакако је рано пре 14 година, а уколико је пре 18 година, значајно је да имате што мање партнера/-ки);
- Упознајте се са коришћењем кондома;
- Планирајте да први сексуални однос буде жељен и заштићен, без употребе алкохола и других психоактивних супстанци;
- Добро је да девојка посети гинеколога пре првог сексуалног односа ради саветовања (младић јој може пружити подршку);
- Информације се могу добити и у саветовалишту за младе дома здравља или од вршњачких едукатора; не претражујте на сумично интернет, јер информације могу бити нетачне, или непотпуне;
- вакцине против ХПВ постоје и могу се дати девојчицама (чак и дечацима), најбоље у доби од 9-19 година (бесплатна и доступна код изабраног педијатра).

За сексуално активне младиће/мушки и девојке/жене:

- Свака сексуално активна девојка и жена треба да посећује гинеколога једанпут годишње а први Папа тест треба да обави најкасније 3 године од почетка сексуалне активности; партнер пружа подршку и охрабрује;
- Младић/мушки и девојка/жена брине о сопственом сексуалном здрављу тако што све до одлуке о зачећу (у договору са партнером/-ком), има жељене и безбедне сексуалне односе и планира и правилно користи контрацепцију;
- Информисана одлука о врсти контрацепције доноси се у договору са партнером/-ком, најбоље уз консултацију са гинекологом и урологом;
- Кондом једино у исто време штити од ХПВ и других СПИ и нежељене трудноће, иако није 100% заштита; да би шансе у заштити биле највеће, кондом се купује у апотеци, чува на заштићеном месту и користи при сваком сексуалном односу, од његовог почетка до краја, на правilan начин;
- Избегавати сва друга ризична понашања (велик број сексуалних партнера, честа промена или истовремено постојање више сексуалних партнера, секс под дејством алкохола и дрога, недовољна лична хигијена итд);